

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 3

DOM
2023-03-07
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 14122-21

PARTER

Kärande

La Pons Handelsbolag, 969776-9173
Tredje Långgatan 4
413 04 Göteborg

Ställföreträdare: Aleksandar Jankovic
Adress hos bolaget

Ombud: advokaten Sven Häggström och juristen Henrik Melin
Front Advokater AB
Kungstorget 2
411 17 Göteborg

Svarande

Skandinaviska Enskilda Banken AB, 502032-9081
106 40 Stockholm

Ombud: advokaterna Oscar Nyrén och Björn Tude
Gernandt & Danielsson Advokatbyrå KB
Box 5747
114 87 Stockholm

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
 2. La Pons Handelsbolag ska ersätta Skandinaviska Enskilda Banken AB för dess rättegångskostnad med 3 782 699 kr, varav 3 000 000 kr avser ombudsarvode och 643 013 kr avser mervärdesskatt, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 7 mars 2023 till dess betalning sker.
-

Dok.Id 2655214

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Scheelegatan 7

Telefon
08-561 652 70

E-post:
stockholms.tingsratt.avdelning3@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

La Pons Handelsbolag (La Pons) och Skandinaviska Enskilda Banken AB (SEB) ingick den 16 februari 2016 ett avtal om banktjänster. SEB skulle enligt avtalet tillhandahålla betalkonton och sparkonton till La Pons. La Pons uppgav till SEB att bolaget förväntade sig att 10 000 euro skulle inflyta på kontot per månad.

Parterna ingick den 16 maj 2017 ett särskilt avtal genom vilket SEB även åtog sig att tillhandahålla ett betalkonto i euro, dvs. ett valutakonto (Valutakontot). Från maj 2017 till juli 2020 förekom det inga större uttag eller insättningar på Valutakontot.

Den 16 juli 2020 inkom en inbetalning om 4 451 000 euro från ett qatariskt bolag, AM and AT Trading and Contracting (AM & AT), till Valutakontot (Huvudtransaktionen). Den 17 juli 2020 kl. 14.24 skedde det en transaktion om 20 100 euro från Valutakontot (Sidotransaktionen). Samma dag skulle SEB effektuera ännu en transaktion från Valutakontot till ett konto i USA (USA-transaktionen). På grund av storleken på Huvudtransaktionen sett i relation till de tidigare rörelserna på kontot, samt att SEB hade frågor om såväl Huvudtransaktionen som USA-transaktionen, beslutade SEB att spärra Valutakontot. Beslutet verkställdes den 17 juli 2020 kl. 15.30, utan att USA-transaktionen dessförinnan genomförts. Inget belopp av behållningen som fanns på Valutakontot vid tidpunkten för dess spärrande (Behållningen) har betalats ut till La Pons.

SEB är skyldig att iaktta avtalsvillkoren och bestämmelserna i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (PTL). Detta innebär bl.a. att SEB måste verka för att få tillräcklig kundkännedom och att SEB kan vägra att genomföra transaktioner om banken inte uppnår tillräcklig kundkännedom. SEB har möjlighet att granska La Pons efter att kundrelationen inletts. Parterna är oeniga om SEB har haft rätt att återföra medlen till avsändande bank.

Parterna är eniga om att ”Villkor —Bankprodukter/tjänster för företag 2020-12-14” (Villkoren) (aktbil. 21) gäller för parternas avtal, även om parterna är oense om Villkorens innebörd.

Parterna är eniga om att händelseförloppet som föregick att Valutakontot spärrades, utöver det som framgår ovan, kan sammanfattas enligt följande.

Den 16 juli 2020 mottog SEB ett SWIFT-meddelande från korrespondentbanken Société Générale. Enligt SWIFT-meddelandet hade AM & AT initierat en betalning hos Qatar National Bank om 4 451 000 euro till La Pons valutakonto i SEB. Värdedagen var den 16 juli 2020. Med anledning av SWIFT-meddelandet krediterade SEB La Pons valutakonto med ett belopp om 4 451 000 euro den 16 juli 2020, dvs. samma dag som SEB mottog meddelande om Huvudtransaktionen.

SEB har inte granskat Huvudtransaktionen under perioden 9 juli–16 juli 2020. Sidotransaktionen initierades av La Pons via internetbanken och den innefattade ingen manuell hantering eller något godkännande från SEB:s sida.

Den 20 juli 2020, nästföljande bankdag efter spärren av kontot den 17 juli 2020, fick bankens lokalkontor besök av en person som företrädde La Pons. SEB bad bolaget att förklara syftet med Huvudtransaktionen samt att tillhandahålla relevant dokumentation, i enlighet med bankens rutiner.

La Pons försåg SEB bl.a. med ett avtal mellan La Pons och AM & AT benämnt ”engagement agreement”. Avtalet var daterat den 1 juli 2020. Enligt avtalet skulle La Pons utföra vissa tjänster åt AM & AT. Tjänsterna beskrevs på följande sätt.

”The Provider [dvs. La Pons] shall provide strategic counsel and advice to Client on strengthening its business in The Balkans and help finding appropriate land for purchase for the representative entity in the region. As a full-service consulting and advising firm, the Provider provides an

array of comprehensive services, all of which are designed to help Client achieve its Balkans area objectives”.

Under rubriken ”[t]erm” angavs att tjänsterna skulle utföras under en ettårsperiod med start från avtalets ingående. Som vederlag för tjänsterna skulle AM & AT betala en engångssumma om 4 451 000 euro. Summan skulle betalas i samband med att avtalet tecknades. Vidare kunde La Pons, med AM & AT:s skriftliga samtycke, använda sig av underleverantörer vid utförande av uppdraget. Avtalet saknade namnförtydliganden och signatursidan var inte daterad.

I ett fakturaunderlag som La Pons lämnade till SEB beskrevs det utförda arbetet som fakturan avsåg på följande sätt.

”Strategic consulting and advisory service fee related to the Balkan real estate project”

La Pons försåg även SEB med tre ytterligare ”engagement agreements”. I de tre avtalen uppdrog La Pons åt Christopher Cox, LUMINOR LLC (Luminor) och PAVEA Consulting Management LDA (Pavea) att utföra det arbete som La Pons skulle utföra åt AM & AT enligt avtalet mellan La Pons och AM & AT. Samtliga tre avtal var daterade 4 juli 2020.

Bortsett från avtalsparternas identitet, dagen för undertecknande och vederlaget, var de totalt fyra avtalen, dvs. såväl avtalet mellan La Pons och AM & AT som avtalen mellan å ena sidan La Pons och å andra sidan Christopher Cox, Luminor respektive Pavea, i allt väsentligt identiska.

Enligt avtalet mellan La Pons och Christopher Cox skulle La Pons betala 300 000 dollar till Christopher Cox. Enligt avtalet mellan La Pons och Luminor skulle La Pons betala 3 100 000 dollar till Luminor och enligt avtalet mellan La Pons och Pavea skulle La Pons betala 1 320 000 euro till Pavea. I samtliga tre fall utgjorde

betalningen en engångssumma för det arbete som respektive part skulle utföra. Med beaktande av den växelkurs som rådde i anslutning till avtalens undertecknande motsvarade den totala summan som La Pons skulle betala till Christopher Cox, Luminor och Pavea (EUR 4 322 207) i stort sett det arvode som La Pons skulle erhålla från AM & AT (EUR 4 451 000). Avtalsstrukturen innebar alltså att La Pons i princip skulle slussa vidare betalningen från AM & AT till Christopher Cox, Luminor och Pavea, vilket är en varningssignal i bankverksamhet.

Vid sin granskning av den dokumentation som La Pons skickade till SEB noterade banken bl.a. följande:

- (i) avtalet med Luminor saknade namnförtydliganden,
- (ii) Paveas fullständiga företagsnamn stod inte angivet i avtalets ingress,
- (iii) Paveas signatur på uppdragsavtalet mellan La Pons och Pavea tillhörde Serbiens före detta ambassadör i USA, Vladimir Petrovic,
- (iv) Christopher Cox namn var felstavat och hans fullständiga namn var inte angivet i avtalets ingress, och La Pons företrädare hade inte angivit namnförtydligande i något av avtalen.

La Pons hade också nämnt för banken att betalningen avsåg La Pons delaktighet i AM & AT:s uppförande av en ambassad åt Qatar i Belgrad, Serbien.

På grund av iakttagelserna skickade SEB ytterligare frågor om Huvudtransaktionen till La Pons genom ett brev den 27 juli 2020. Banken önskade bl.a. information om:

- (i) hur La Pons hade kommit i kontakt med AM & AT,
- (ii) projektet som La Pons påstod att bolaget agerade konsult i,
- (iii) vem eller vilka som anlidade AM & AT,
- (iv) varför avtalsunderlagen saknade datum och namnförtydligande,
- (v) vilka roller Luminor, Pavea och Christopher Cox intog i förhållande till transaktionen med AM & AT, och

- (vi) en tydlig och detaljerad förklaring till att La Pons hade tagit betalt för ett konsultarbete som ännu inte hade utförts samt att bolaget önskade betala andra företag för exakt samma konsultarbete som de skulle ha utfört.

SEB avslutade brevet med följande uppmaning.

”Vi önskar ert skriftliga svar inom 15 dagar på dessa frågor till oss under adress:

[- -]

För det fall vi inte fått någon skriftlig redogörelse inom dessa 15 dagar eller om er förklaring enligt vår uppfattning inte är tillräcklig kan vi komma att säga upp kontot och andra tilläggstjänster som ni har hos oss. Vi kan även komma att tvångsvis återbetala det ovan nämnda beloppet till avsändaren.”

Den 30 juli 2020 återkom La Pons genom brev till SEB med anledning av bankens frågor. I sitt svar angav La Pons bl.a. följande:

- (i) Luminor och Pavea hade ett affärsförhållande med AM & AT och att Luminor och Pavea i sin tur kontaktade La Pons,
- (ii) projektet var ett uppdrag att bygga en ny ambassad åt Qatar i Belgrad, Serbien,
- (iii) AM & AT hade anlåtats av staten Qatar,
- (iv) samtliga avtal innehöll datum och namnförtydligande,
- (v) Luminor, Pavea, Christopher Cox och La Pons var en del av ett konsortium,
- (vi) projektet var det första projektet mellan parterna, att arbete hade utförts, att ett skriftligt avtal mellan AM & AT och La Pons upprättades den 1 juli 2020 när projektet var avslutat och att affärsförhållandet mellan Luminor och Pavea och AM & AT var en tillräcklig garanti för att parterna skulle uppfylla sina åtaganden, och

- (vii) projektet inleddes i december 2019 samt att La Pons var villigt att utföra arbete med stöd av ett muntligt avtal med AM & AT.

La Pons försåg även banken med ett utkast till fastighetsöverlåtelseavtal mellan det slovenska bolaget Capital T&T och Qatar. Dokumentet var upprättat på serbiska men åtföljdes av en engelsk översättning. Fastighetsöverlåtelseavtalet skulle ingås i september 2020 och avsåg överlåtelse av tre fastigheter i Belgrad om 89, 205 och 34 kvadratmeter samt ett markområde om knappt 0,5 hektar. Enligt avtalet uppgick köpeskillingen till 22 miljoner euro.

Fastighetsöverlåtelseavtalet var mycket kort och var ofullständigt i flera hänseenden. SEB ansåg att den information som La Pons lämnade alltför otillräcklig och begärde därför ytterligare information från bolaget genom ett brev den 12 augusti 2020. La Pons besvarade SEB:s begäran genom ett brev den 20 augusti 2020. I svaret angav La Pons bl.a. att grunden för Huvudtransaktionen om 4 451 000 euro var att det första projektet hade avslutats.

Fyra dagar senare, den 24 augusti 2020, kompletterade La Pons med ytterligare upplysningar genom ett brev till SEB. La Pons angav att Qatar, år 2015, hade förvärvat ett gammalt hus som skulle användas som ambassadörens residens samt att legala problem hade uppstått på grund av att hela ägarkedjan inte var registrerad i det serbiska fastighetsregistret. Qatar hade fortfarande inte fått tillgång till marken på grund av en rättsprocess inför serbiska domstolar. Qatar valde därför att utkontraktera det nuvarande projektet för att hitta en lösning. Vidare meddelade La Pons att en bindande avsiktsförklaring hade ingåtts mellan Qatar och fastighetsägaren och att det var detta som i sin tur ledde till att AM & AT och La Pons ingick avtal. La Pons inkom även med ett värderingsutlåtande daterat den 12 juni 2020 av vilket det framgick att fastigheten värderades till 17 175 835 euro.

Den 1 september 2020 begärde SEB vissa förtydliganden med anledning av La Pons svar. Banken efterfrågade bl.a. dokumentation som visade att AM & AT hade anlåtats

av Qatar. Slutligen önskade banken en förklaring till diskrepansen mellan fastighetens marknadsvärde (17 175 835 euro) och köpeskillingen (22 000 000 euro) i fastighetsöverlåtelseavtalet.

La Pons svarade SEB genom ett brev nio dagar senare, dvs. den 10 september 2020. Bolaget angav bl.a. att det saknade tillgång till kontraktet mellan AM & AT och Qatar.

Den 17 december 2020 skickade SEB ett ytterligare brev till La Pons. I brevet bad SEB att få en bekräftelse från Qatars ambassad i Stockholm som intygade La Pons medverkan i ambassadbygget i Belgrad samt ett avtal som på ett utförligt sätt beskrev bolagets roll i projektet. La Pons återkom aldrig med den av SEB efterfrågade dokumentationen. Banken har ifrågasatt uppgiften att bolaget inte kunde få en sådan bekräftelse från ambassaden om La Pons verkligen hade anlitats inom ramen för projektet.

Den 11 januari 2021 fick SEB ett brev från AM & AT. I brevet redogjorde AM & AT för samarbetet mellan bolaget och La Pons samt förklarade att det baserades på ett skriftligt avtal parterna emellan.

AM & AT angav även att bolagets samarbete med La Pons inleddes i slutet av år 2019 och att det vid den tidpunkten baserades på ett muntligt avtal. Vidare angav AM & AT att parterna ingick det skriftliga avtalet den 1 juli 2020, när det första projektet hade slutförts.

AM & AT beskrev La Pons uppdrag enligt följande.

”Company LaPons has obligation to, on our request, gather basic information in the markets and areas defmed [sic!] by our contract and present us projects where there is a potential interest for our clients. LaPons gathers, completes and fact-checks everything that is required for an investment of our clients to take place in the chosen projects.”

Enligt AM & AT hade La Pons utfört följande arbete i projektet:

- (i) lokalisering av lämpliga fastigheter att investera i,
- (ii) sökningar i det serbiska fastighetsregistret,
- (iii) kontroll av stadsplanen och ytterligare exploateringsmöjligheter på fastigheten,
- (iv) kontakter med en officiell fastighetsvärderare som i sin tur genomförde en värdering av fastigheten,
- (v) upprättande av en s.k. ”virtual teaser”,
- (vi) biträde med översättningar av diverse dokument till engelska och arabiska,
- (vii) förhandling av priset med säljaren av fastigheten, och
- (viii) biträde med signering och notarisering av köpekontraktet.

Samma dag, dvs. den 11 januari 2021, fick SEB även ett brev från La Pons. I brevet angav La Pons att bolaget inte hade tagit betalt för sitt biträde i Qatar-projektet, dvs. en delvis annan förklaring än vad som hade givits tidigare. Angående avtalet mellan AM & AT och La Pons – som enligt La Pons låg till grund för Huvudtransaktionen – anförde La Pons följande.

”La Pons avtalsplikter, vilka ligger till grund för gällande transaktion är ett typ av ramavtal som syftar till att generera uppdrag, vilka alla kommer att innehålla individuella specifikationer beträffande utförande mm. Nämligen, La Pons har fått medel att för sändaren hitta, förbereda och presentera framtida investeringsprojekt. La Pons uppdrag kommer att specificeras ytterligare genom avtal som specificerar konkret genomförande av godkända investeringar. Båda avtalsparter anser att påtvinga en detaljerad specificering av La Pons avtalsplikter i detta skede inte är konstruktivt och kanske inte motsvarar hur uppdraget i realiteten kommer att se ut. I detta skede vill man fortsatt behålla gällande avtal, vilket ger la Pons [sic!] möjlighet att påbörja uppdraget.”

Efter vissa ytterligare kontakter mellan parterna meddelade La Pons ombud den 16 mars 2021 att bolaget ansåg att avtalet med SEB hade upphört (se s. 136 i Kronofogdemyndighetens akt, aktbil. 1). Dagen därpå återkom ombudet på nytt med i allt väsentligt samma budskap (se mejl från Nevena Despotovic den 17 mars 2021, aktbil. 7). Banken har uppfattat detta som en hävningsförklaring från La Pons sida.

Den 25 mars 2021 överförde SEB de kvarvarande medel som härrörde från Huvudtransaktionen till avsändande bank. Efter detta avslutades La Pons samtliga konton i SEB.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

La Pons har yrkat enligt följande.

1. SEB ska till La Pons utge ett belopp om 4 431 633,76 euro jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av ansökan om betalningsföreläggandet, dvs. den 9 juli 2021.
2. SEB ska utge ersättning till La Pons för förlust av det i punkt 1 angivna kapitalets bruksvärde motsvarande avkastningsränta (referensräntan plus 2 procentenheter) på beloppet 4 431 633,76 euro från den 17 juli 2020 fram till dagen för dom. På beloppet yrkas dröjsmålsränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dag för dom till dess betalning sker.

För det fall tingsrätten skulle komma fram till att La Pons inte har rätt till ersättning för hela beloppet enligt det i punkt 1 angivna kapitalet, så ska La Pons yrkande i punkt 2 ändras så att kapitalbeloppet som räntan ska utgå på motsvarar beloppet som bifallits.

SEB har bestritt käromålet. Varken beloppet eller rätt till ränta har kunnat vitsordas. SEB har dock vitsordat att ett belopp om 4 431 633,76 euro i och för sig återfördes

från La Pons konto. Om tingsrätten finner att La Pons har rätt till ränta har banken vitsordat att räntan enligt La Pons yrkande nr 1 ska börja löpa från den 9 juli 2021. Angående La Pons yrkande nr 2 har SEB i och för sig kunnat vitsorda att avkastningsräntan börjar löpa från dagen då yrkandet framställdes, dvs. 21 januari 2022 (jfr ab 70) och dröjsmålsräntan börjar löpa från dagen för dom.

Båda parter har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

La Pons

Grunden för La Pons yrkande nr 1 är *i första hand* att SEB är skadeståndsskyldigt eftersom SEB, utan stöd i lag eller avtal eller med annan rätt, har disponerat den behållning som fanns på kontot och som La Pons "ägde".

La Pons gör inte gällande ett sakrättsligt anspråk på de aktuella kontopengarna. SEB har genom att utan samtycke från La Pons överföra La Pons kontobehållning på valutakontot till annan genomfört en obehörig transaktion jämligt 5 a kap. lagen (2010:751) om betaltjänster (BtjL). Återställandet har inte skett omedelbart och inte heller inom skälig tid. La Pons har den 17 mars 2021 underrättat Banken om att man motsätter sig den tvångsvisa överföringen.

Transaktionen har varit obehörig eftersom SEB vare sig erhållit samtycke eller annars haft stöd i lag eller avtal.

Skadans storlek är baserat på det ekonomiska värde som försvunnit genom bankens hantering.

I andra hand är grunden för yrkandet nr 1 att SEB är skadeståndsskyldig på grund av avtalsbrott. La Pons har inte ingått något avtal med SEB som föreskriver en rätt för

SEB att återföra medel till en överförande bank i den förevarande situationen. SEB:s avtalsbrott är alltså att utan stöd i villkoren återföra de här aktuella medlen, enligt uppgift, till översändande bank.

Beträffande både första- och andrahandsgrunden utgör den skadegörande handlingen att pengarna återförts till avsändaren i stället för att betala ut till La Pons, antingen kontant eller genom återföring till annat konto som tillhört eller anvisats av La Pons.

I och med att medlen återfördes till översändande bank har La Pons inte kunnat disponera dessa och skadan motsvarar i vart fall detta belopp.

Det är genom SEB:s agerande som det inte finns någon behållning kvar på La Pons konto. SEB:s agerande har alltså orsakat skadan i La Pons första- och andrahandsgrund. Skadan hade inte kunnat uppkomma om behållningen funnits kvar på La Pons konto. PTL föreskriver ingen rätt för SEB att återföra medlen på det sätt som banken gjort.

Grunden för yrkandet nr 2 är att SEB är skadeståndsskyldig mot La Pons på grund av att La Pons som en följd av att bankens avtalsbrott och lagbrott inte har kunnat/kan disponera över kapitalet. La Pons har därför rätt till ett schabloniserat skadestånd i analogi med räntelagen. Skadeståndet motsvarar det förlorade bruksvärdet av kapitalet. Det har inte funnits någon möjlighet att minimera denna skada. Anledningen till att skada lidits är att avtalen med kunden och underleverantörerna inte kunde fullgöras.

Skadeståndsskyldigheten grundas på att SEB i strid med avtalet och PTL blockerat bankmedlen på sätt som skett. Det finns ingen sådan rätt för SEB.

La Pons har haft ett valutakonto hos SEB. För både första- och andrahandsgrunden är det därför lagstiftning och avtalsvillkoren som gäller för valutakonton som är relevanta för La Pons talan.

SEB

La Pons yrkande nr 1

Avseende La Pons förstahandsgrund

SEB bestrider att La Pons äger eller har ägt någon behållning på något konto i banken. Ett kontoförhållande är i grunden ett fordringsförhållande mellan kontohavaren och banken. Inlåning till ett bankkonto utgör inte någon deposition som grundar någon äganderätt (sakrätt) för kontohavaren.

Även om La Pons skulle ha haft äganderätt till något belopp på bolagets konto i SEB finns det inte någon behållning kvar på kontot. SEB har nämligen fört över medlen till den avsändande banken. Eftersom det inte finns någon behållning kvar på kontot kan SEB inte anses inneha någon La Pons tillhörig egendom som banken kan förpliktas utge till bolaget.

SEB bestrider att det har skett någon obehörig transaktion från La Pons konto i banken.

För det fall SEB anses ha utfört en obehörig transaktion bestrider SEB att den varit oaktsam.

La Pons har inte reklamerat den påstått obehöriga transaktionen i rätt tid och har därför förlorat rätten att göra sitt krav gällande.

La Pons har underlåtit att lämna tillräckliga förklaringar om affärsförbindelsens syfte och art, trots upprepade förfrågningar från SEB och i stället försett banken med handlingar som saknar all koppling till affärsrelationen mellan AM & AT och La Pons. Det utgör ett brott mot punkt 1.9 i Villkoren. Agerandet har varit grovt oaktsamt alternativt oaktsamt och bolaget ansvarar därför för hela beloppet (jfr avsnitt 4.1.8.3 i

Villkoren och 6 § lagen (2010:738) om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument (LOT) alternativt 5 a kap. 3 § BtjL).

Under alla förhållanden kan SEB inte förpliktas utge något belopp till La Pons eftersom banken inte har uppnått tillräcklig kundkännedom avseende La Pons, Huvudtransaktionen och bolagets utlandsbetalningar. Banken har därför haft rätt att återföra medlen enligt (i) bankens interna instruktioner och rutiner, (ii) tillämplig lag (dvs. PTL och BtjL) och (iii) avtalet mellan SEB och La Pons. Inte heller har La Pons visat att Huvudtransaktionen var avsedd för bolaget.

Närmare avseende La Pons första- och andrahandsgrund

Det föreligger inget i skadeståndsrättsligt hänseende relevant avtalsbrott

SEB bestrider att banken brutit mot parternas avtal när beloppet på La Pons konto i banken återfördes till avsändaren. Banken har nämligen haft rätt att återföra medlen enligt (i) bankens interna instruktioner och rutiner, (ii) tillämplig lag (dvs. PTL och BtjL) och (iii) avtalet mellan SEB och La Pons.

Om tingsrätten skulle finna att det avtal som gäller mellan parterna föreskriver en skyldighet för SEB att utbetala det yrkade beloppet till La Pons, saknar avtalet i denna del verkan eftersom avtalet i sådant fall skulle strida mot tvingande lagstiftning och/eller SEB:s instruktion för åtgärder mot penningtvätt och terrorismfinansiering samt för hantering av ekonomiska sanktioner inom SEB-koncernen (Instruktionen). För det fall SEB anses ha brutit mot parternas avtal bestrider banken att den varit oaktsam (se punkt 1.10 andra stycket i Villkoren).

La Pons skada uppgår inte till yrkat belopp

SEB bestrider att La Pons har lidit någon skada. I vart fall uppgår inte skadan till yrkat belopp. I ett hypotetiskt händelseförlopp där SEB inte hade återfört medlen till avsändaren hade beloppet ändå inte kunnat disponeras av La Pons eftersom banken inte hade uppnått tillräcklig kundkännedom (se punkt 1.10 femte stycket samt punkt 4.2.6 i Villkoren). Det föreligger således inte någon relevant differens mellan det faktiska och det hypotetiska händelseförloppet såvitt avser La Pons möjlighet att disponera över medlen genom SEB.

Vidare följer det av La Pons egna uppgifter i målet att La Pons skulle vidareföra ett totalt belopp om 4 720 000 US dollar till Christopher Cox, Luminor och Pavea. La Pons har inte visat att det lidit någon skada avseende detta belopp.

Avslutningsvis är SEB inte skyldigt att ersätta La Pons för några indirekta skador eftersom skadorna inte orsakats uppsåtligen eller av SEB:s grova vårdslöshet (se punkt 1.10 fjärde stycket i Villkoren).

Den eventuella skadan är inte orsakad av SEB:s avtalsbrott

SEB bestrider att det föreligger adekvat kausalitet mellan ett eventuellt brott mot lag eller parternas avtal och La Pons påstådda skada.

La Pons har inte vidtagit skäligen åtgärder för att begränsa sin förlust

La Pons har inte vidtagit skäligen åtgärder för att begränsa sin förlust. La Pons har inte haft kontakt med AM & AT eller Qatar National Bank eller på annat sätt försökt utverka betalning från dem efter SEB:s återföring av beloppet.

La Pons skulle obehörigen berikas på SEB:s bekostnad om yrkandet vinner bifall

En skyldighet för SEB att utbetala beloppet till La Pons skulle innebära att bolaget obehörigen berikas på SEB:s bekostnad (obehörig vinst), eftersom bolaget samtidigt har en möjlighet att återfå motsvarande summa från Qatar National Bank och AM & AT.

La Pons har varit medvållande

Under alla förhållanden ska ett eventuellt skadestånd jämkas, i första hand till noll, på grund av La Pons medvållande. La Pons har försett SEB med motstridiga uppgifter och inte svarat på bankens frågor med följd att banken inte erhöll tillräcklig kundkännedom avseende La Pons, Huvudtransaktionen eller bolagets utlandsbetalningar. Detta har varit oaktsamt av La Pons. Om La Pons hade medverkat och banken hade uppnått tillräcklig kundkännedom hade beloppet inte återförts.

La Pons yrkande nr 2

SEB åberopar samma bestridandegrunder såvitt avser La Pons yrkande nr 2 som banken har åberopat i förhållande till La Pons andrahandsgrund för yrkande nr 1.

Därutöver bestrider SEB att banken har brutit mot parternas avtal eller PTL när den spärrade La Pons konto den 17 juli 2020. Banken hade inte uppnått tillräcklig kundkännedom avseende La Pons, Huvudtransaktionen och bolagets utlandsbetalningar varför banken hade rätt att spärra kontot enligt bankens instruktioner och rutiner och tvingande lagstiftning.

SEB bestrider att La Pons skada uppgår till yrkat belopp.

SEB bestrider att La Pons skada uppgår till ett belopp motsvarande en beräknad avkastning på det ”i punkt 1 angivna kapitalets bruksvärde” eftersom La Pons skulle överföra 4 720 000 US dollar till Christopher Cox, Luminor LLC och Pavea.

SEB är inte skyldigt att ersätta La Pons påstådda skada enligt yrkande 2 eftersom det är en indirekt skada. Enligt punkt 1.10 i Villkoren ansvarar inte SEB för indirekt skada om inte den indirekta skadan orsakats uppsåtligt av SEB eller av SEB:s grova vårdslöshet. SEB har varken agerat uppsåtligt eller av grov vårdslöshet.

UTVECKLING AV TALAN

La Pons

BtjL är tillämplig

Avtalet mellan La Pons och SEB upphörde den 17 mars 2021. Avtalet upphörde som en följd av att La Pons genom sitt tidigare ombud låtit meddela att La Pons ansåg avtalet som upphört samt att man motsatte sig den tvångsvisa överföringen. SEB har uppfattat meddelandet som en hävning.

Att ett avtal hävts medför att parternas rättigheter och skyldigheter i förhållande till varandra omedelbart upphör. SEB har endast rätt att tillämpa sådana villkor som SEB genom villkoren förbehållit sig rätten att tillämpa även efter avtalets upphörande, dvs. villkor som avser slutreglerandet av parternas skyldigheter i förhållande till varandra. SEB har inte förbehållit sig en sådan rätt avseende i målet tillämpliga villkor.

Det fanns en behållning kvar på La Pons konto i SEB efter att avtalet upphört att gälla. Eftersom transaktionen genomfördes efter att avtalet upphört att gälla är BtjL och inte LOT tillämplig.

Att SEB senare påstått att avtalet upphörde efter transaktionen den 25 mars 2021 får ses som en efterhandskonstruktion föranledd av att SEB insett konsekvenserna av att det inte förelåg något avtal parterna emellan den 25 mars 2021.

Om BtjL inte är tillämplig har La Pons ändå rätt till skadestånd

Konsekvenserna för betaltjänstleverantören är desamma oavsett vilket regelverk som ska tillämpas på transaktionen. Om tingsrätten skulle finna att omständigheterna är sådana att inget av nu nämnda regelverk är tillämpliga på transaktionen torde behållningen på kontot den 17 mars 2022 konstituera en enkel fordran. La Pons har den 17 mars 2021 begärt att på visst sätt få ut sin behållning på kontot. SEB har inte efterkommit denna begäran. Underlåtelsen är att se som ett avtalsbrott och La Pons har rätt till ersättning motsvarande behållningen på kontot jämte ränta samt skadestånd.

SEB hade tillräcklig kundkännedom om La Pons och saknade därför rätt att vägra att utföra USA-transaktionen

SEB godkände och genomförde Huvudtransaktionen och Sidotransaktionen. SEB hade därmed tillräcklig kundkännedom om La Pons och saknade rätt att vägra genomföra USA-transaktionen. USA-transaktionen skulle ha avsett en överföring från Valutakontot till La Pons advokat på 300 000 USD som arvode. Efter att Valutakontot spärrades skickade La Pons tydliga anvisningar till SEB om vart Behållningen skulle skickas. Trots det har La Pons inte erhållit några medel av Behållningen från SEB. La Pons saknar kännedom om vart Behållningen tagit vägen. Den enda informationen som La Pons har fått är att pengarna sedan överfördes till ett centralkonto hos SEB. Enligt information från SEB finns alltså pengarna kvar hos SEB. AM & AT har inte, såvitt är känt för La Pons, erhållit några pengar från SEB.

La Pons har gjort vad som ankommer på bolaget när SEB ställde frågor till bolaget. La Pons bestrider att SEB saknat tillräcklig kundkännedom givet de uppgifter som lämnats av La Pons.

Pengarna avseende Huvudtransaktionen skickades från sändarens konto den 9 juli 2020 och den 16 juli 2020 sattes pengarna in på Valutakontot och började användas. Därefter satte SEB in medlen från gällande transaktion på La Pons konto samt genomförde en utgående transaktion med dessa medel på begäran av La Pons. Därmed har SEB genom konkludent handlande godkänt både gällande transaktion och följaktligen att medlen är La Pons egendom. La Pons ifrågasätter dock inte att SEB har rätt att inleda utredning för att uppnå kundkännedom i allmänhet, oavsett denna transaktion och vid ett senare tillfälle.

Om tingsrätten skulle finna att SEB har haft rätt att utreda Huvudtransaktionen för att uppnå kundkännedom har bankens bedömning i vart fall varit felaktig.

I aktuellt fall har La Pons en kontofordring hos SEB, och rätten för SEB att återföra medel till översändande bank måste följa av de avtalsvillkor som gällt mellan La Pons och SEB. SEB har förklarat att återföringen grundats på bankens interna instruktioner och rutiner samt tillämplig lag.

SEB hänvisar emellertid inte till någon tillämplig lag som ger rätt till återföring. Den fråga som därmed återstår är således om bankens interna instruktioner utgör avtalsinnehåll mellan La Pons och SEB.

I Villkoren sker hänvisning till ”interna instruktioner” i följande punkter.

- 4.1.9 Vägran att utföra en Betalningsorder.
- 4.2.6 Vägran att göra belopp tillgängliga.

I Villkoren – för den kontofordring som nu görs gällande – föreskrivs således ingen rätt för SEB att återföra medel till översändande bank med hänvisning till ”interna instruktioner”. SEB:s agerande härvidlag utgör därmed ett brott mot Villkoren och den förpliktelse som den förevarande kontofordringen utgör är således intakt och kan

därmed rätteligen inte anses ha upphört.

Det noteras vidare särskilt att den instruktion som SEB baserat återföringsrätten på antagits den 18 januari 2021. Instruktionen utgör därför inte ett villkor eftersom den antagits efter att La Pons och SEB slutit avtal om banktjänster.

Denna påstådda återföringsrätt följer inte heller av hur Avslut av konton regleras mellan parterna enligt Villkoren.

Tillgodohavandet fanns på kontot vid tidpunkten för kontots upphörande. Under alla förhållanden utgör inte den omständigheten att SEB enligt Villkoren haft rätt att spärra La Pons användaridentitet eller ansett sig vara förhindrad att tillhandahålla La Pons tjänster att La Pons kontofordring i sig också har upphört.

SEB har gjort gällande att banken är fel gäldenär. Av avtalet med AM & AT (aktbil. 64) framgår emellertid att Bolaget är *provider* med en möjlighet att anlita *permitted subcontractors*. Av avtalen med Luminor (aktbil. 65), Paeva (aktbil. 66) och Christopher N. Cox (aktbil. 63) framgår också Bolaget är *client* respektive att de uppräknade avtalsparterna betecknas som *provider*.

Det kan alltså inte anses vara oklart om medlen varit avsedda för La Pons. Detta är tillräckligt för att konstituera SEB:s gäldenärsstatus i det förevarande fallet. Såvitt det får förstås gör inte heller SEB gällande att det rätteligen är fråga om skenavtal. Även om PTL hade varit normerande för gäldenärsfrågan föreskrivs det ingen återföringsrätt för SEB vid bristande kundkännedom. SEB:s agerande har i praktiken inneburit ett egenmäktigt penningbeslag (12 § i lag (2014:307) om straff för penningtvättsbrott), något banken inte har rätt att vidta vid bristande kundkännedom.

SEB gör gällande att ett avtal inte är civilrättsligt giltigt i den del avtalet strider mot tvingande lagstiftning. PTL föreskriver dock inte ett explicit krav på återförings-skyldighet vid bristande kundkännedom.

SEB kan alltså inte genom bankens hänvisning till PTL anses ha handlat i enlighet med svensk lag i den mening som avses 5 kap. 57 § BtjL.

La Pons har reklamerat i tid

Eftersom Villkoren inte vid tiden för transaktionen var tillämpliga (se mer om detta ovan) regleras reklamation antingen i LOT, BtjL eller enligt allmänna kontraktsrättsliga principer.

La Pons har den 29 mars 2021 lämnat in en ansökan om betalningsföreläggande mot SEB. En ansökan om betalningsföreläggande får till sitt innehåll anses motsvara en reklamation. En reklamation är en handling som sänds på mottagarens risk. Under alla omständigheter har La Pons den 28 mars 2021 genom den i ärendet mellan parterna löpande kommunikationen informerat SEB om att transaktionen inte accepterades. Att inte acceptera en rättshandling är att jämställa med en reklamation.

Övriga anmärkningar

SEB:s invändning om att La Pons hade kunnat vända sig till Qatar National Bank och AM & AT för att erhålla medlen bestrids. SEB har utan stöd i Villkoren eller lag återbetalat medel till översändande bank. Det kan därför inte ankomma på La Pons att vända sig till någon annan än SEB för att få tillgång till medlen.

Det bestrids att det SEB gör gällande om obehörig vinst har stöd i svensk rätt. Berikandet måste vara obehörigt, vilket inte framstår som självklart i förevarande situation där SEB:s återföring till översändande bank varken har stöd i Villkoren, PTL eller BtjL.

La Pons bestrider att transaktionen inte skulle ha gjorts genom ett betalningsinstrument. En transaktion som enligt vad som på en debetavi ska ha skett på uppdrag av

kontoinnehavaren får anses vara en transaktion genomförd med ett betalningsinstrument.

La Pons bestrider att någon oaktsamhet från bolaget skulle påverka bolagets rätt till skadestånd.

Avseende La Pons yrkande nr 2 spelar det ingen roll hur La Pons eventuellt skulle använt medlen vid betalning i rätt tid eftersom USA-transaktionen inte genomfördes.

SEB borde, givet bankens rutiner, ha överlämnat uppgifter om den påstått misstänkta transaktionen till Finanspolisen. Så har inte gjorts. La Pons har inte heller underrättats enligt 4 kap. 12 § 4 st. PTL.

SEB

La Pons har ingen äganderätt till någon behållning i banken

La Pons äger inte eller har inte ägt någon behållning på något konto i banken. Behållningen på La Pons konto utgör ingen sakrätt i bemärkelsen att La Pons eller någon annan kan ha bättre rätt till beloppet. Ett kontoförhållande är i grunden ett fordringsförhållande, ett avtalsvis tillskopat avräkningsförhållande, mellan kontohavaren, i det här fallet La Pons, och banken, i det här fallet SEB. Rättsligt sett innebär inlåning till konto ett avtalsförhållande enligt vilket inlånanaren får en kontofordring hos den som mottar penningmedlen. Gälldenärens fordran är underkastad de avtalsvillkor som gäller mellan parterna. Att inlåning sker i någon annans namn ger in dubio inte den vars namn har använts någon rätt till medlen.

Även om La Pons skulle ha äganderätt till något belopp på bolagets konto i SEB finns det inte någon behållning kvar på kontot. Den 25 mars 2021 återförde SEB ett belopp om 4 431 633,76 euro från La Pons valutakonto till avsändande bank. Efter återföringen avslutades kontot. Saldot var då noll.

SEB är inte skadeståndsskyldig mot La Pons på grund av reglerna om obehöriga transaktioner

Det har inte skett någon obehörig transaktion från La Pons konto i banken

BtJL:s regler är inte tillämplig på La Pons krav. SEB och La Pons ingick avtal om banktjänster den 16 februari 2016. Genom ett särskilt avtal åtog sig banken även att tillhandahålla ett valutakonto till La Pons. Det avtalet ingicks den 16 maj 2017. Avtalen har alltså ingåtts innan BtJL trädde i kraft. Enligt övergångsbestämmelserna är LOT tillämplig på avtal som ingåtts före ikraftträdandet av BtJL. Efterföljande ändringar av kontovillkoren innebär inte att ett nytt avtal anses träffat.

LOT innehåller regler om en kontohavares – i det här fallet La Pons – ansvar för belopp som belastar ett konto på grund av en obehörig transaktion med ett betalningsinstrument (se 1 § LOT). Återföringen genomfördes dock inte genom användandet av något betalningsinstrument, dvs. ett kontokort eller något annat personligt instrument eller en personlig rutin som används för att elektroniskt initiera en betalningstransaktion (se 2 § LOT). Redan av det skälet är bestämmelserna om obehöriga transaktioner i LOT inte tillämpliga.

Det är inte heller möjligt att grunda ett skadeståndsanspråk mot en betaltjänstleverantör – såsom SEB – på en påstådd överträdelse av LOT.

Om tingsrätten skulle finna att det rör sig om en rättsligt relevant transaktion enligt LOT är SEB ändå inte skadeståndsskyldig mot La Pons. Orsaken till det är att återföringen av beloppet på La Pons konto inte var obehörig. Återföringen genomfördes av SEB. SEB är behörig att använda La Pons betalningsinstrument enligt kontoavtalet. Att SEB har varit behörig att återföra behållningen följer av avsnitt 4.2.6 i Villkoren (se mer om detta nedan). På grund av att SEB var behörig att använda La Pons betalningsinstrument rör det sig inte om en obehörig transaktion i lagens mening.

La Pons har inte heller reklamerat den påstått obehöriga transaktionen i rätt tid

Av 3 § LOT följer att bestämmelserna i lagen endast är tvingande till förmån för konsumenter. Eftersom La Pons inte är en konsument har SEB och La Pons möjlighet att avtala om avvikelser från reglerna i LOT. Om tingsrätten skulle finna att SEB:s återföring av behållningen var obehörig ska därför parternas avtal äga företräde framför LOT.

I avsnitt 4.1.8.2 i Villkoren anges att kunden måste reklamera en betalningstransaktion till SEB inom viss tid om kunden anser att det har skett en obehörig betalningstransaktion från kontot.

”Kunden ska omedelbart ta del av och granska den information om genomförda Betalningstransaktioner som Kunden får av SEB enligt 4.1.6. Kunden ska så snart det kan ske efter det att Kunden får kännedom om en Obehörig Transaktion meddela SEB detta i enlighet med SEB:s gällande rutiner för reklamationer (reklamation). Reklamation får dock aldrig ske senare än tre (3) månader från den tidpunkt Betalningstransaktionen debiterades Betalkontot eller Kontot.”

Enligt avsnitt 4.1.8.3 i Villkoren utgör rättidig reklamation en förutsättning för att SEB ska vara skyldig att återställa ett konto efter en obehörig transaktion.

”Om en Obehörig Transaktion genomförts ska Kunden reklamera enligt punkt 4.1.8.2. SEB ska därefter, om inget annat följer nedan, återbetala hela beloppet och återställa det debiterade Betalkontot eller Kontot till den ställning som skulle ha varit om den Obehöriga Transaktionen inte skett. Om SEB har anledning att misstänka att transaktionen är behörig, har SEB efter särskild underrättelse till Finansinspektionen, rätt till förlängd utredningstid innan en eventuell återbetalning sker.

I de fall SEB har betalat tillbaka ett belopp till Kunden och SEB därefter fastställer att transaktionen inte var obehörig eller Kunden inte hade rätt att få tillbaka hela beloppet är Kunden återbetalningsskyldig. SEB har då rätt att debitera Kundens konto med det aktuella beloppet.

Om en Obehörig Transaktion orsakats av att Kunden genom oaktsamhet åsidosatt någon av sina skyldigheter enligt detta Avtal, se särskilt villkoren i 1.5.6 avseende Betalningstransaktioner som genomförts med Betalningsinstrument samt 5.9.5 och 5.9.8 avseende Kort, ska Kunden stå för hela förlusten. Kunden ansvarar dock inte för förlust till följd av en Obehörig Transaktion efter det att Kunden har anmält att Betalningsinstrumentet ska spärras enligt 1.5.7 eller 5.9.10. Detta gäller dock inte om Kunden har handlat svikligt. [SEB:s understrykning]”

SEB informerade La Pons om återföringen av behållningen samma dag som transaktionen initierades och genomfördes, dvs. den 25 mars 2021. Det innebär att reklamationsfristen löpte ut den 25 juni 2021, dvs. tre månader från debiteringen av kontot. Den 29 mars 2021 lämnade La Pons in en ansökan om betalningsföreläggande mot SEB. SEB delgavs föreläggandet den 29 juni 2021. La Pons menar att bolaget – genom sitt dåvarande ombud – underrättade SEB den 17 mars 2021 om att La Pons motsätter sig ”den tvångsvisa överföringen”. Det följer direkt av ordalydelsen i avsnitt 4.1.8.2 i Villkoren att en reklamation inte kan ske före en obehörig transaktion har genomförts. La Pons har således underlåtit att reklamera återföringen inom den avtalade reklamationsfristen.

Därutöver följer en skyldighet att reklamera obehöriga transaktioner även av LOT. Enligt 8 § LOT ansvarar kontohavaren för hela beloppet av en obehörig transaktion om han eller hon inte underrättar betaltjänstleverantören utan onödigt dröjsmål efter att ha fått vetskap om den obehöriga transaktionen. La Pons reklamerade återföringen den 29 juni 2021, dvs. drygt tre månader efter att La Pons fick vetskap om den påstått

obehöriga transaktionen. Reklamation har därför inte skett utan onödigt dröjsmål. I sammanhanget är det inte utan betydelse att La Pons är en näringsidkare.

La Pons har orsakat den påstått obehöriga transaktionen av grov oaktsamhet eller oaktsamhet

För det fall SEB anses ha utfört en obehörig transaktion bestrider SEB att den varit oaktsam. Enligt avsnitt 4.1.8.3 i Villkoren är kontohavaren ansvarig om den har orsakat en obehörig transaktion genom oaktsamhet. Enligt 6 § LOT anges att kontohavaren ansvarar för hela beloppet om en obehörig transaktion har kunnat genomföras till följd av att kontohavaren har åsidosatt en skyldighet enligt 4 § samma lag genom grov oaktsamhet.

Enligt 4 § LOT ska kontohavaren (i) skydda en personlig kod som han eller hon fått, (ii) vid vetskap om att betalningsinstrumentet kommit bort eller obehörigen använts snarast anmäla detta till den som är betaltjänstleverantör, och (iii) i övrigt följa de villkor som enligt kontoavtalet gäller för användning av betalningsinstrumentet. La Pons har underlåtit att lämna tillräckliga förklaringar om affärsförbindelsens syfte och art, trots upprepade förfrågningar från SEB:s sida (se mer om detta nedan). La Pons agerande utgör ett brott mot avsnitt 1.9 i Villkoren. La Pons har således inte följt de villkor som – enligt kontoavtalet mellan SEB och La Pons – gällde för användning av La Pons betalningsinstrument. La Pons agerande har varit grovt oaktsamt alternativt oaktsamt och bolaget ansvarar således för hela beloppet enligt avsnitt 4.1.8.3 i Villkoren och/eller 6 § LOT. SEB är därför inte skadeståndsskyldig mot La Pons.

SEB är inte heller ansvarigt enligt BtjL

Om tingsrätten skulle finna att 5 a kap. BtjL är tillämpligt är SEB ändå inte skadeståndsskyldig mot La Pons. Återföringen utgör nämligen inte en obehörig transaktion

enligt BtjL (se 1 kap. 4 § BtjL). Transaktionen har genomförts av SEB och SEB är behörig att använda La Pons konto enligt kontoavtalet.

Vidare har La Pons inte reklamerat den påstått obehöriga transaktionen i rätt tid. Enligt punkt 4.1.8.2 i Villkoren ska en obehörig transaktion reklameras inom tre månader (se 5 a kap. 8 § BtjL).

En reklamationsskyldighet följer även av 5 a kap. 6 § BtjL. I bestämmelsen anges att kontohavaren ska ansvara för hela beloppet om kontohavaren inte underrättar betaltjänstleverantören så snart det kan ske efter att ha fått vetskap om de obehöriga transaktionerna. La Pons har inte reklamerat den påstått obehöriga transaktionen så snart det kan ske.

Under alla omständigheter har den obehöriga transaktionen orsakats av att La Pons genom grov oaktsamhet alternativt oaktsamhet har åsidosatt bolagets avtalsenliga skyldighet att bidra till att SEB uppnår tillräcklig kundkännedom avseende La Pons och bolagets transaktioner i enlighet med gällande penningtvättslagstiftning. La Pons ska därför stå för hela förlusten i enlighet med avsnitt 4.1.8.3 i Villkoren samt 5 a kap. 3 § BtjL.

SEB har inte haft tillräcklig kundkännedom avseende La Pons och har därför haft rätt att återföra medlen

Återföringsrätten följer av SEB:s interna instruktioner och rutiner

Enligt 2 kap. 8 § PTL ska en verksamhetsutövare ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering samt för behandling av personuppgifter.

Lagstiftaren har överlämnat, till i detta fall SEB, att bestämma detaljerade handlingsregler utifrån de ramar som ges i lagbestämmelsen. SEB har också beslutat

om sådana handlingsregler genom Instruktionen. Instruktionen antogs den 18 januari 2021 och gällde således när banken återförde medlen på La Pons valutakonto till den avsändande banken.

I avsnitt 4.3.6 i Instruktionen anges följande.

“SEB shall block or reject transactions where SEB is required to do so under applicable sanctions laws or regulations or SEB’s internal FS requirements. Transactions may also be returned by SEB where they fall outside of SEB’s risk appetite in relation to sanctions. [SEB:s understrykning]”

Enligt ordalydelsen omfattar Instruktionen ekonomiska sanktioner, men motsvarande reglering gäller även för situationer där SEB inte uppnått tillräcklig kundkännedom. Det finns nämligen ingen anledning att göra skillnad mellan hanteringen av återföring av medel på grund av ekonomiska sanktioner och återföring av medel vid otillräcklig kundkännedom. I båda fallen motiveras en återföring av att transaktionen till kundens bankkonto inte var tillåten från första början.

Att en verksamhetsutövare har tillräcklig kunskap om sina kunder (kundkännedom) är en grundläggande förutsättning för verksamhetsutövarens möjlighet att försvåra och förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Kundkännedomsprocessen är det mest handfasta och konkreta redskapet som en verksamhetsutövare har för att hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Skyldigheten att ha tillräcklig kundkännedom innebär att en verksamhetsutövare ska inhämta samtliga uppgifter om kunden som krävs för att hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen och för att kunna övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner (se 3 kap. 1 § PTL). Sådana uppgifter omfattar t.ex. uppgift om verksamhet, omfattningen

av insättningar och andra transaktioner och vem som är kundens verkliga huvudman. Kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder gäller i den omfattning det behövs med hänsyn till kundens riskprofil och övriga omständigheter (3 kap. 14 § PTL). Detta betyder att verksamhetsutövarna själva får anpassa åtgärdernas omfattning utifrån en riskkänslighetsanalys.

SEB och andra verksamhetsutövare har med andra ord ett betydande utrymme att själva avgöra när kundkännedomsåtgärder behöver vidtas och vilka kundkännedomsåtgärder som ska vidtas. Verksamhetsutövaren ska reagera och vidta nya kundkännedomsåtgärder om kunden avviker från det agerande som verksamhetsutövaren har räknat med utifrån den befintliga kundkännedomsinformation.

Genom 3 kap. 1 § första stycket PTL föreligger ett lagstadgat förbud för banken att etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse eller att utföra en enstaka transaktion när den inte har tillräcklig kundkännedom.

SEB var därmed förhindrat att genomföra alla slags transaktioner som involverar La Pons (uttag, betalningsuppdrag, osv.) till dess att banken fick tillräcklig kännedom om La Pons och bolagets verksamhet för att kunna uppfylla bankens skyldigheter enligt PTL. Trots upprepade försök och förfrågningar från bankens sida bidrog La Pons inte till att ge banken tillräcklig kundkännedom för att möjliggöra transaktioner som involverar La Pons. La Pons har i stället försett banken med handlingar som saknar all koppling till affärsrelationen mellan AM & AT och La Pons. La Pons har exempelvis skickat följande dokument till banken: (i) ett registreringsbevis för design av en belysningsarmatur, (ii) rekommendationsbrev från utomstående personer, (iii) ett projektdokument avseende teknologi för produktion av munskydd, (iv) presentationer till Starbucks och NCR Corporation, (v) meddelanden till och från högt uppsatta serbiska politiker och (vi) en faktura från ett utomstående bolag.

Banken ansåg att tillräcklig kundkännedom inte hade uppnåtts på grund av att:

- (i) betalningen var ovanligt stor och avvek från såväl historiska transaktionsbelopp som det månadsbelopp som La Pons hade angivit i samband med att kontot öppnades,
- (ii) det utförda arbetet saknade samband med det av La Pons angivna verksamhetsföremålet,
- (iii) La Pons saknade anställda och hade trots detta utfört ovanligt högarvoderade uppdrag,
- (iv) väsentlig dokumentation kom inte SEB tillhanda (framförallt saknades skriftliga avtal som visade att AM & AT och La Pons har utfört arbete i Qatar-projektet),
- (v) samtliga avtal som La Pons har givit till banken innehåller brister och avvikelser som normalt sett inte förekommer i liknande avtal, t.ex. felstavade namn samt utebliven datering och avsaknad av namnförtydliganden,
- (vi) avtalet mellan AM & AT och La Pons inte på ett tydligt sätt beskrev det arbete som La Pons hade utfört eller skulle utföra åt AM & AT,
- (vii) La Pons hade tagit betalt för konsultarbete som ännu inte hade utförts (och utan någon garanti för att arbetet skulle komma att utföras), och
- (viii) avtalsupplägget synes ha inneburit att La Pons endast skickade vidare pengar från AM & AT till Christopher Cox, Luminor och Pavea.

Eftersom omständigheterna ovan tillsammans och var för sig innebar att det inte längre var möjligt att genomföra transaktioner till och från kontot beslutade SEB att återföra medlen till avsändande bank.

Sammanfattningsvis hade banken rätt att återföra medlen enligt Instruktionen på grund av följande omständigheter:

- (i) Instruktionen utgör en integrerad del av parternas avtal om banktjänster,

- (ii) Instruktionen i dess lydelse från tid till annan ska gälla i relationen mellan parterna,
- (iii) Instruktionen gällde vid tidpunkten för återföringen av medlen till den avsändande banken,
- (iv) Under alla omständigheter utgör Instruktionen sådana detaljerade handlingsregler som grundar sig på och som ska jämföras med tvingande lagstiftning vid tillämpningen av avtalet, och
- (v) Instruktionen innebär att SEB har rätt att återföra medel till avsändande bank vid bristande kundkänedom.

Återföringsrätten följer av tvingande lagstiftning

Enligt 3 kap. 1 § PTL får en verksamhetsutövare inte "[...] utföra en enstaka transaktion, om verksamhetsutövaren inte har tillräcklig kännedom om kunden [...]".

Enligt 5 kap. 42 § tredje stycket BtjL ska en betaltjänstleverantör, dvs. SEB, valutera en betalningstransaktions belopp och göra det tillgängligt för mottagaren, dvs. La Pons, senast den bankdag då betalningstransaktionens belopp krediteras mottagarens betaltjänstleverantörs konto. Vidare ska betaltjänstleverantören säkerställa att betalningstransaktionens belopp ställs till mottagarens förfogande så snart som möjligt efter krediteringen.

Skyldigheten att säkerställa att betalningstransaktionens belopp ställs till mottagarens förfogande är dock subsidiär i förhållande till 3 kap. 1 § PTL. Detta följer av 5 kap. 57 § BtjL, som anger att ansvar enligt 5 kap. BtjL inte inträder när en betaltjänstleverantör handlar i enlighet med svensk lag eller unionsrätt.

SEB saknar enligt 3 kap. 1 § PTL tillräcklig kundkänedom om La Pons för att utföra transaktioner som involverar La Pons. Bestämmelsen är tvingande. Om tingsrätten skulle finna att det avtal som gäller mellan parterna föreskriver en skyldighet för SEB att utbetala det yrkade beloppet till La Pons, saknar avtalet i denna del verkan eftersom

avtalet i sådant fall skulle strida mot tvingande lagstiftning. En skyldighet för SEB att utbetala det yrkade beloppet kan därför inte grundas på ett eventuellt avtalsbrott.

Med anledning av att SEB var förhindrat enligt 3 kap. 1 § PTL att utbetala det yrkade beloppet till La Pons hade banken som återstående alternativ att återföra medlen till avsändande bank. Det vore nämligen inte till nytta för någon part om SEB inte skulle återföra beloppet och medlen således skulle kvarstanna hos banken; SEB skulle alltså vara förhindrat att utbetala det yrkade beloppet till La Pons.

Återföringsrätten följer av parternas avtal

Vid tidpunkten när La Pons avtal med SEB upphörde, den 17 mars 2021, gällde Villkoren. I avsnitt 1.5.2 i Villkoren anges bl.a. följande.

”Tillgängligheten till SEB:s Produkter, Betalkonton, Konton och tjänster kan av säkerhetsskäl eller andra skäl vara begränsad bl.a. genom beloppsbegränsningar, behörighetsbegränsningar m.m.”

Redan av den inledande regleringen i Villkoren framgår att SEB har rätt att begränsa tillgången till dess tjänster. I avsnitt 1.5.3 i Villkoren regleras detta närmare.

”SEB har i vissa fall rätt att spärra användaridentiteten och om detta görs har Kunden eller Behörig Användare inte längre tillgång till den aktuella Produkten eller tjänsten. SEB har rätt att när som helst spärra en användaridentitet om Kunden eller Behörig Användare, enligt vad SEB har anledning att anta, åsidosätter eller kommer att åsidosätta villkoren i detta Avtal eller Användarmanualer. SEB har även rätt att spärra användaridentiteten: [...]” (SEB:s understrykning)

Följaktligen har SEB rätt att spärra kundens användaridentitet om kunden åsidosätter eller kommer att åsidosätta parternas avtal.

Bankens rätt att säga upp avtalet till omedelbart upphörande framgår av avsnitt 1.9 i Villkoren. Där anges bl.a. följande.

”SEB har rätt att säga upp Avtalet och/eller enskild Produkt, Betalkonto, Konto eller tjänst till omedelbart upphörande om någon av följande omständigheter föreligger:

[- - -]

- SEB är förhindrad att tillhandahålla Kunden Produkt, Betalkonto, Konto eller tjänst p.g.a. gällande lagstiftning, förordning, myndighets föreskrifter eller beslut;

- Kunden inte svarar på SEB:s frågor eller på annat sätt inte bidrar till att SEB löpande uppnår tillräcklig kundkänedom i enlighet med gällande penningtvättslagstiftning; eller om [- - -] (SEB:s understrykningar)”

SEB ska som huvudregel göra ett ankommande belopp tillgängligt för kunden så snart som möjligt efter det att SEB mottagit information om betalningstransaktionen och beloppet. Detta framgår av avsnitt 4.2.1 i Villkoren. Avsnitt 4.2.6 i Villkoren innehåller dock ett viktigt undantag från denna huvudregel.

”SEB har rätt att vägra att göra beloppet från en Betalningstransaktion tillgängligt för Kunden om SEB är förhindrad enligt interna instruktioner och rutiner eller på grund av för SEB tillämpliga lagar och regler.”

Villkoren föreskriver alltså att SEB i vissa situationer har rätt att vägra att göra beloppet från en transaktion tillgängligt för kunden. En vägran att göra beloppet tillgängligt kan ta sig flera olika uttryck beroende på vilket underliggande internt eller externt regelverk som rätten och skyldigheten grundar sig i. Vad som avses med en vägran att göra beloppet tillgängligt kan eller bör inte grundas på en ordalydelse-tolkning av Villkoren. Det sätt på vilket en vägran effektueras avgörs i stället av vad

som följer av ”interna instruktioner och rutiner” eller ”för SEB tillämpliga lagar och regler”.

Efter det att SEB tog emot Huvudtransaktionen nådde banken slutsatsen att den var förhindrad att göra beloppet tillgängligt för La Pons enligt sina interna instruktioner och rutiner.

Vidare gjorde SEB bedömningen att La Pons hade agerat i strid med avsnitt 1.9 i Villkoren genom att inte ha bidragit till att SEB uppnådde tillräcklig kundkännedom i enlighet med gällande penningtvättslagstiftning. Banken valde därför att spärra kontot i enlighet med avsnitt 1.5.2 och 1.5.3 i Villkoren.

Som SEB har förklarat fanns det en rätt och skyldighet i den aktuella situationen enligt såväl SEB:s interna instruktioner och rutiner som tillämpliga lagar och regler att återföra medlen till avsändande bank. Därför fanns även en motsvarande rätt och skyldighet enligt avsnitt 4.2.6 i Villkoren. En bank kan inte bortse från den lagstiftning som gäller för dess verksamhet. Banker är ålagda att tillämpa PTL:s krav gentemot sina kunder oberoende av vad eventuella avtalsvillkor föreskriver. Tvingande lagstiftning kan inte kringgås genom avtal med följd att en bank inte kan tillmötesgå en kunds önskemål på ett sådant sätt att banken därmed bryter mot tvingande lag.

Särskilt om La Pons yrkande nr 2

La Pons skada kan inte heller uppgå till ett belopp motsvarande en beräknad avkastning på det ”i punkt 1 angivna kapitalets bruksvärde” eftersom La Pons, enligt sina egna påståenden, skulle överföra 4 720 000 US dollar till Christopher Cox, Luminor LLC och Pavea. La Pons kan inte ha gått miste om någon avkastning på ett belopp som La Pons inte kunde disponera i det hypotetiska händelseförloppet.

Vidare kan La Pons yrkande nr 2 jämföras med en utebliven vinst. Det är en indirekt skada. Enligt punkt 1.10 i Villkoren ansvarar inte SEB för indirekt skada om inte den

indirekta skadan orsakats uppsåtligen av SEB eller av SEB:s grova vårdslöshet. SEB har varken agerat uppsåtligt eller av grov vårdslöshet.

Övriga invändningar och anmärkningar

Vidare finns det inget som hindrar La Pons från att vända sig till Qatar National Bank och AM & AT för att erhålla medlen. En skyldighet för SEB att utbetala beloppet till La Pons skulle därför innebära att bolaget obehörigen berikas på SEB:s bekostnad (obehörig vinst), eftersom bolaget samtidigt har en möjlighet att återfå motsvarande summa från Qatar National Bank och AM & AT. Det bör även uppmärksammas att det ligger inom ramen för La Pons skyldighet att begränsa sin förlust att vända sig till Qatar National Bank och AM & AT för att erhålla medlen.

Trots upprepade frågor från SEB har La Pons inte heller visat att Huvudtransaktionen var avsedd för La Pons. SEB kan inte med befriande verkan genomföra en utbetalning till kontohavaren om inte kontohavaren också är rätt borgenär till tillgodohavandet på kontot. Det är bl.a. av detta skäl viktigt för en bank att försäkra sig om att medel som inflyter på ett konto verkligen tillhör kontohavaren. SEB återförde därför det återstående tillgodohavandet på kontot till betalarens bank. Eftersom det inte fanns något tillgodohavande på La Pons konto vid tidpunkten för kontots upphörande har La Pons inte heller någon på Villkoren grundad rätt till betalning från SEB.

SEB har ingen kännedom om när betalaren (AM & AT) påbörjade Huvudtransaktionen och kan följaktligen inte vitsorda att det skulle ha skett ”drygt den 9 juli 2020”.

UTREDNINGEN

Båda parter har åberopat skriftlig bevisning.

På La Pons begäran har partsförhör under sanningsförsäkran hållits med Aleksandar Jankovic, La Pons ställföreträdare. På La Pons begäran har vittnesför hållits med Dejan Jankovic, som tidigare var La Pons ställföreträdare.

På SEB:s begäran har vittnesförhör hållits med Jan Björkman, som vid tiden för Huvudtransaktionen arbetade på SEB med bankens regelefterlevnad avseende PTL, och Catrin Emanuelsson, som vid tiden för Huvudtransaktionen var kontorschef för SEB:s kontor i Partille.

DOMSKÄL

La Pons yrkande nr 1

Inledande anmärkningar

La Pons gör inte gällande ett sakrättsligt anspråk till grund för sin talan, men ändå att bolaget ägde medlen på Valutakontot. Under alla förhållande har La Pons förtydligat att bolagets yrkande nr 1 är en skadeståndstalan. Grunden för denna är i första hand att SEB genomfört en obehörig transaktion när banken återförde de kvarvarande medlen på Valutakontot till avsändande bank. I andra hand gör La Pons gällande att återföringen varit ett skadeståndsgrundande avtalsbrott.

För att La Pons yrkande ska kunna bifallas enligt första- eller andrahandsgrunden krävs bl.a. att La Pons genom återföringen lidit en skada. SEB har i denna del invänt att La Pons inte lidit någon skada till följd av återföringen eftersom beloppet på La Pons Valutakonto inte hade kunnat disponeras av La Pons till följd av att banken saknade tillräcklig kundkänedom.

För frågan om La Pons lidit någon skada prövar tingsrätten först om SEB hade tillräcklig kundkänedom och, om så inte var fallet, vilka konsekvenser bristande kundkänedom innebar i aktuellt fall.

Frågan om SEB uppnått tillräcklig kundkänedom

Rättsliga utgångspunkter

SEB har invänt att banken inte uppnått tillräcklig kundkänedom avseende La Pons, Huvudtransaktionen och bolagets genomförda och önskade utlandsbetalningar.

Enligt 3 kap. 1 § PTL följer ett förbud för en verksamhetsutövare – såsom SEB – att etablera eller upprätthålla en affärsförbindelse eller utföra en enstaka transaktion om verksamhetsutövaren inte har tillräcklig kundkänedom.

Förbudet är ett undantag från det krav betal tjänstleverantörer – såsom SEB – har enligt 5 kap. 42 § BtjL att göra belopp från betalningstransaktioner tillgängliga för mottagaren så snart som möjligt efter att beloppet krediteras mottagarens betal tjänstleverantörs konto (jfr 5 kap. 57 § BtjL där det anges att en betal tjänstleverantör inte ådrar sig ansvar enligt 5 kap. BtjL när den handlar i enlighet med bl.a. svensk lag).

Kravet på att verksamhetsutövare har tillräcklig kunskap om sina kunder har ansetts vara en grundläggande förutsättning för deras möjligheter att försvåra och förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och kunna rapportera misstänkta aktiviteter och transaktioner till Polismyndigheten (prop. 2016/17:173, s. 228).

En av de åtgärder som ska vidtas för kundkänedom är enligt 3 kap. 12 § PTL att verksamhetsutövaren ska inhämta information om affärsförbindelsens syfte och art. Informationen ska ligga till grund för en bedömning av dels vilka aktiviteter och transaktioner som kunden kan förväntas vidta och genomföra inom ramen för affärsförbindelsen, dels kundens riskprofil enligt 2 kap. 3 § PTL. Syftet med att kunna göra en bedömning av vilka aktiviteter och transaktioner som kunden kan förväntas

vidta är att verksamhetsutövaren ska kunna upptäcka avvikelser från det förväntade beteendet (prop. 2016/17:173, s. 247).

Enligt 3 kap. 4 § PTL ska en verksamhetsutövare vidta åtgärder för kundkännedom vid etableringen av en affärsförbindelse. En verksamhetsutövare måste också enligt 3 kap. 13 § PTL löpande och vid behov följa upp en pågående affärsförbindelse i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Behov av förnyade eller fördjupade åtgärder kan bl.a. föreligga när kundens beteende och användning av verksamhetsutövarens produkter eller tjänster ändras på ett sätt som medför att risken som kan förknippas med kundrelationen ökar (prop. 2016/17:173, s. 528). Hur långtgående de fortlöpande kundkontrollerna behöver vara är också beroende av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Avviker kundens förehavanden från vad som är normalt kan tämligen långtgående kundkontroller behövas. Det kan då bli fråga om att närmare undersöka varifrån kundens ekonomiska medel kommer (SOU 2016:8).

Frågan om SEB uppnått tillräcklig kundkännedom i det aktuella fallet

Utgångspunkten för att bedöma SEB:s kundkännedom om La Pons är enligt tingsrätten vad SEB kände till om sin kund innan Huvudtransaktionen. Av avtalet för Valutakontot som SEB åberopat framgår det att La Pons uppgett att det förväntade beloppet på kontot var 10 000 EUR i månaden. Av det kontoutdrag avseende Valutakontot som SEB åberopat framgår att det från den dag kontot öppnades den 22 maj 2017 till den dag medlen från Huvudtransaktionen kom in på kontot genomfördes det transaktioner på mellan 1,75 och 4 800 EUR.

Tingsrätten noterar att Huvudtransaktionen utgjorde en väsentlig avvikelse från vad La Pons tidigare uppgett om hur mycket medel som skulle flyta in och ut på Valutakontot. Detsamma gäller USA-transaktionen. De tidigare transaktionerna på kontot rörde också avsevärt lägre belopp än både Huvudtransaktionen och USA-transaktionen.

Tingsrätten anser att dessa avvikelser från vad SEB kände till om La Pons verksamhet inneburit att SEB inte längre hade tillräcklig kundkännedom. SEB var därför skyldig att vidta förnyade åtgärder för att uppnå kundkännedom i enlighet med 3 kap. 13 § PTL. Att SEB hade bristande kundkännedom om La Pons vid det tillfället innebar enligt tingsrätten att banken var förhindrad enligt transaktionsförbudet i 3 kap. 1 § PTL att utföra USA-transaktionen.

Frågan är då om SEB därefter uppnådde tillräcklig kundkännedom genom de kontakter parterna emellan som återgetts under rubriken ”Bakgrund” ovan. Tingsrätten noterar följande.

Det arbete som La Pons uppgav att bolaget skulle utföra för AM & AT var konsultarbete bestående i att förstärka AM & AT:s verksamhet på Balkan och att hitta lämplig mark för AM & AT. Denna typ av arbete skiljer sig från vad La Pons tidigare uppgett till SEB om bolagets verksamhet. I intyget om verklig huvudman framgår det att La Pons uppgett för banken att bolagets verksamhet och bransch är ”import livsmedel”. Det framgår även att La Pons genom dess firmatecknare Dejan Jankovic intygat att uppgifterna i intyget är riktiga och att La Pons förbinder sig att omgående meddela SEB om det skulle inträffa några förändringar i de förhållanden som anges i intyget. SEB fick alltså genom parternas kontakter efter att Valutakontot spärrades nu ytterligare uppgifter som avvek från vad banken tidigare kände till om La Pons.

Det arbete som La Pons enligt avtalet med AM & AT skulle utföra är vagt definierat. Det anges endast att:

”The Provider [dvs. La Pons] shall provide strategic counsel and advice to Client on strengthening its business in The Balkans and help finding appropriate land for purchase for the representative entity in the region. As a full-service consulting and advising firm, the Provider provides an array of comprehensive services, all of which are designed to help Client achieve its Balkans area objectives (the “Services”).

Tingsrätten anser inte heller att det av La Pons uppgifter till SEB blivit särskilt mycket tydligare vad det var för arbete La Pons skulle utföra. La Pons fortsatte att ge vaga uppgifter och lämnade dessutom motstridiga uppgifter till SEB. T.ex. har Catrin Emanuelsson i vittnesförhör berättat att Dejan Jankovic, La Pons dåvarande ställföreträdare, vid ett möte på SEB:s Partillekontor uppgett att transaktionen gällde ett ambassadbygge i Belgrad åt staten Qatar. La Pons uppgav vidare att projektet åt AM & AT rörde ett ambassadbygge i sin skrift till banken daterad den 30 juli 2020 och att det skriftliga avtalet med AM & AT upprättades när projektet avslutades. La Pons uppgav att samarbetet innan reglerats av ett muntligt avtal. Det är också ostridigt att La Pons i fakturaunderlag till SEB angett att arbetet avsåg:

”Strategic consulting and advisory service fee related to the Balkan real estate project”

Uppgifterna är svårförenliga med att La Pons den 11 januari 2021 uppgav att bolaget inte tagit betalt för sitt biträde i Qatar-projektet. I stället angav La Pons att bolaget fick medlen för att hitta, förbereda och presentera framtida investeringsprojekt för AM & AT. La Pons har alltså enligt tingsrätten delvis ändrat bolagets uppgifter om medlens ursprung i sin kontakt med SEB. La Pons visade inte heller upp något avtal som visade att bolaget varit involverat i ett projekt som avsåg ett ambassadbygge, trots att SEB efterfrågat detta.

Tingsrätten noterar även att de arbetsuppgifter som underleverantörerna Luminor, Pavea och Christopher Cox enligt avtalen skulle utföra åt La Pons och AM & AT var närmast identiska med de uppgifter La Pons skulle utföra åt AM & AT. Det är även av dessa arbetsbeskrivningar svårt att utläsa vilket arbete som faktiskt skulle utföras. Övriga avtalsvillkor i avtalen mellan underleverantörerna och La Pons och AM & AT och La Pons var också närmast identiska.

Det arvode som La Pons fick för bolagets konsultarbete framstår enligt tingsrätten som ovanligt högt i sammanhanget. Detta särskilt mot bakgrund av att La Pons inte hade några anställda, vilket framgår av det registerutdrag från Skatteverket som SEB åberopat. Det höga arvodet medför också att det framstår som otillfredsställande att La Pons inte lyckats precisera vilka arbetsuppgifter bolaget skulle vidta i någon nämnvärd utsträckning. Därutöver framstår La Pons och AM & AT:s överenskommelse om betalning som anmärkningsvärd, oavsett vilken av La Pons förklaringar om bakgrunden till avtalet som överenskommelsen om betalning ska ses i ljuset av. Godtas La Pons förklaring om att betalningen avsåg redan utfört arbete framstår det som egendomligt att La Pons under en längre period utfört arbete åt AM & AT till ett värde om 4 451 000 EUR för att därefter i ett skriftligt avtal ange att La Pons hade rätt till betalning för detta arbete. Godtas i stället förklaringen om att betalningen avsåg framtida arbete innebär det i stället att La Pons fick ett högt konsultarbete i förskott, utan någon säkerhet för att arbetet skulle utföras, något som enligt tingsrätten torde vara mycket ovanligt.

La Pons förklaring av avtalsupplägget mellan bolaget, dess underleverantörer Luminor, Pavea och Christopher Cox samt AM & AT innebar att La Pons skulle överföra i princip hela arvodet från AM & AT till underleverantörerna. Upplägget innebar alltså i praktiken att La Pons slussade vidare beloppet från AM & AT till andra parter. Slussning genom banker är en åtgärd som verksamhetsutövare enligt tingsrätten har en skyldighet enligt penningtvättsregelverket att vara särskilt uppmärksamma på. Slussning kan nämligen potentiellt ingå i ett led i att försöka dölja pengars ursprung (jfr NJA 2022 s. 42 p. 18 där Högsta domstolen angett att näringspenningtvätt kan ske genom att ett eller flera företag används för att genom olika typer av åtgärder slussa pengar och på sätt dölja att de härrör från brott eller brottslig verksamhet). Som vittnet Jan Björkman berättat kan en mottagande bank endast se det senaste ledet i en transaktionskedja, vilket innebär att man genom slussning kan dölja pengars ursprung.

Det faktum att La Pons slussat och avsett slussa vidare pengar till bolagets underleverantörer framstår inte heller som helt naturligt mot bakgrund av det La Pons

uppgett till SEB om hur La Pons kom i kontakt med AM & AT. La Pons uppgav att det var Pavea och Luminor som hade en pågående affärsrelation med AM & AT och att La Pons genom sin kontakt med Luminor blev introducerad för AM & AT. Tingsrätten anser att det inte är klart varför La Pons då behövde agera mellanhand för betalning mellan AM & AT å ena sidan och Luminor och Pavea å andra. Upplägget med La Pons som huvudentreprenör framstår som än mer ovanligt mot bakgrund av att det arbete som Luminor och Pavea skulle utföra enligt deras respektive avtal med La Pons var identiskt med det arbete som La Pons skulle utföra åt AM & AT.

Ovan nämnda omständigheter har enligt tingsrätten inneburit ett flertal oklarheter avseende La Pons verksamhet, medlens ursprung samt vad syftet med USA-transaktionen var. Den bristande kundkännedom som förelåg i samband med att Huvudtransaktionen skedde har snarare blivit mer bristfällig genom att ytterligare oklarheter framkommit genom parternas kontakter. Tingsrätten anser även att avvikelserna från vad SEB kände till om La Pons verksamhet i aktuellt fall inneburit en långtgående skyldighet för SEB att förstå varifrån medlen från Huvudtransaktionen kom och vad syftet med USA-transaktionen var. Sammantaget bedömer tingsrätten att SEB inte kan ha ansetts uppnått tillräcklig kundkännedom om La Pons genom parternas kontakter efter att La Pons Valutakonto spärrades.

La Pons har gjort gällande att SEB godkände Huvudtransaktionen och Sidotransaktionen och därmed fick tillräcklig kundkännedom avseende La Pons. Tingsrätten anser att en bank är skyldig att iaktta PTL:s transaktionsförbud vid bristande kundkännedom även om banken tidigare har vidtagit transaktioner åt kunden. Banken får inte heller tillräcklig kundkännedom av att utföra en transaktion åt en kund. Det faktum att SEB mottog Huvudtransaktionen och genomförde Sidotransaktionen betyder alltså inte att SEB fick tillräcklig kundkännedom om La Pons.

Tingsrätten noterar därutöver att en bank har bristande möjligheter att genomföra kundkännedsåtgärder när banken mottar belopp. Det framstår som naturligt att en bank upptäcker att den har bristande kundkännedom först när banken noterar att

kunden mottagit en betalning som på ett eller annat sätt leder till att banken inte längre har tillräcklig kundkänedom.

Följden av att SEB inte hade uppnått tillräcklig kundkänedom

Eftersom SEB saknade tillräcklig kundkänedom om La Pons var banken förhindrad enligt transaktionsförbudet i 3 kap. 1 § PTL att utföra USA-transaktionen även efter parternas kontakter efter att Valutakontot spärrades.

En rätt för SEB att inte göra belopp tillgängliga vid bristande kundkänedom följer dessutom av parternas avtal. I avsnitt 4.2.6 i Villkoren står det angivet att:

”SEB har rätt att vägra att göra beloppet från en Betalningstransaktion tillgängligt för Kunden om SEB är förhindrad enligt interna instruktioner och rutiner eller på grund av för SEB tillämpliga lagar och regler.”

Enligt tingsrätten måste hänvisningen till ”tillämpliga lagar och regler” förstås som bl.a. PTL. Rätten enligt villkoret att vägra göra belopp tillgängliga motsvarar skyldigheten i PTL att inte medverka till enstaka transaktioner. Villkoret gav alltså SEB rätt att begränsa transaktioner från Valutakontot redan i samband med att banken först fick bristande kundkänedom om La Pons.

La Pons har därvidlag invänt att kontoavtalet inte längre gällde vid tidpunkten för återföringen av medlen eftersom La Pons hävt avtalet. La Pons har gjort gällande att konsekvensen av att avtalet hävts är att de i målet tillämpliga villkoren inte gällde vid tidpunkten för återföringen. La Pons menar i detta avseende att La Pons genom sitt tidigare ombud meddelat SEB att La Pons ansåg att avtalet upphört och att SEB uppfattat meddelandet som en hävning. Det är ostridigt att parterna uppfattat det meddelande som La Pons tidigare ombud Nevena Despotovic skickade till SEB den 17 mars 2021 som en hävningsförklaring.

Hävning är en påföljd av avtalsbrott. Det räcker alltså inte endast att La Pons skickat en hävningsförklaring till SEB för att avtalet ska hävas. Det faktum att SEB uppfattat La Pons meddelande som en hävningsförklaring innebär inte att SEB godtagit att La Pons haft rätt att häva avtalet. La Pons har inte angett vilket avtalsbrott som skulle medföra rätt till hävning. Eftersom La Pons inte gjort gällande något avtalsbrott som skulle medföra rätt till hävning anser tingsrätten att Villkoren gällde vid tidpunkten för återföringen, och därmed innefattat rätten för SEB att till följd av bristande kundkännedom vägra göra belopp tillgängliga.

La Pons har också gjort gällande att reglerna om kundkännedom i penningtvättsregelverket innebär att SEB, för det fall banken inte hade tillräcklig kundkännedom om La Pons, borde ha avslutat affärsförbindelsen och därefter betalat ut kvarvarande medel till La Pons. Tingsrätten konstaterar att grundorsaken till att SEB inte hade tillräcklig kundkännedom om La Pons var Huvudtransaktionen. Att denna bristande kundkännedom skulle innebära att SEB vore skyldig att betala ut resterande kontobehållning (som i princip endast bestod i medel från Huvudtransaktionen) till La Pons vore i strid med själva syftet med PTL. SEB skulle ju därigenom medverka till att medel från en transaktion som legat till grund för bristande kundkännedom fördes vidare till den bankkund som banken saknade tillräcklig kundkännedom om.

Följden av att SEB inte hade uppnått tillräcklig kundkännedom har alltså enligt tingsrätten varit att SEB mot bakgrund av tvingande lag i relation till La Pons inte har fått upprätthålla kundrelationen, medverka till enstaka transaktioner eller betala ut inestående medel till bolaget.

Frågan om La Pons lidit en skada

Vid tidpunkten för överföringen var alltså SEB enligt tvingande lagstiftning förhindrad att utföra någon transaktion åt La Pons och kunde inte heller betala ut pengarna till bolaget. SEB hade dessutom rätt enligt parternas avtal att inte göra beloppet

tillgängligt för La Pons. Tingsrätten noterar även att SEB vid tidpunkten för överföringen hade försökt uppnå tillräcklig kundkännedom under en längre period. La Pons hade även meddelat att bolaget ansåg att parternas avtal upphört. Omständigheterna var alltså inte sådana att SEB kunde förväntas få tillräcklig kundkännedom därefter.

SEB har gjort gällande att PTL:s krav också innebär att banken hade rätt att återföra medlen. Någon explicit återföringsrätt framgår inte av PTL. Tingsrätten konstaterar dock att återföringen i aktuell situation framstår som mest förmånlig för La Pons. SEB var på grund av tvingande lagstiftning förhindrad att utföra någon transaktion med medlen på La Pons Valutakonto (tingsrätten noterar att Behållningen i princip endast utgjordes av medel från Huvudtransaktionen). I förlängningen hade 3 kap. 1 § PTL inneburit att SEB skulle vara skyldig att avbryta affärsförbindelsen med La Pons. Som konstaterats ovan hade SEB inte heller i en sådan situation kunnat betala ut medlen till La Pons. Medlen hade i praktiken varit låsta hos SEB, utan att La Pons eller SEB fick befatta sig med dem. Återföringen möjliggjorde i stället för La Pons att rikta sig mot AM & AT och kräva betalning på nytt. Hade återföringen inte skett hade dessutom La Pons eventuellt befunnit sig i en situation där, om bolagets förklaring om pengarnas ursprung tas för god, La Pons fått betalt från AM & AT och därmed varit skyldigt att utföra arbetet enligt avtalet utan att La Pons kunnat tillgodogöra sig betalningen. Det kan enligt tingsrätten därför ifrågasättas om återföringen varit en skadegörande handling som kunnat leda till någon skadeståndsskyldighet för SEB när bankens handlingsalternativ styrts av PTL och banken vidtagit den till synes förmånligaste åtgärden för sin kund.

Oaktat om återföringen hade stöd i PTL eller inte bedömer tingsrätten att La Pons inte har lidit någon skada av att SEB återförde medlen. Hade återföringen inte skett hade La Pons, som konstaterats ovan, ändå inte fått tillgång till medlen på kontot. Som också konstaterats ovan framstår det snarare som att La Pons genom återföringen fick större möjligheter att få tillgång till medlen från Huvudtransaktionen.

Som tingsrätten beskrivit under rubriken ”Inledande anmärkningar” är en förutsättning för att bifalla La Pons yrkande nr 1 enligt både dess första- och andrahandsgrund att bolaget lidit en skada. Eftersom La Pons inte lidit någon skada ska bolagets yrkande nr 1 ogillas.

La Pons yrkande nr 2

Grunden för La Pons yrkande nr 2 är att SEB i strid med avtalet och PTL blockerat bankmedlen på sätt som skett. Som tingsrätten konstaterat ovan hade SEB en rätt enligt Villkoren att inte göra beloppet tillgängligt till följd av bristande kundkänedom. SEB var också till följd av den bristande kundkänedom förhindrad enligt 3 kap. 1 § PTL att medverka till några transaktioner med Valutakontot eller att betala ut pengarna till La Pons. SEB har alltså agerat i enlighet med både avtal och tvingande lagstiftning. La Pons yrkande nr 2 ska därför ogillas.

Rättegångskostnader

SEB har som vinnande part rätt till ersättning för bankens rättegångskostnad, se 18 kap. 1 § rättegångsbalken. Rätten till ersättning motsvarar enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken dock endast kostnader som varit skäligen påkallade för att tillvarata SEB:s rätt.

SEB har yrkat ersättning med 4 686 636 kr, varav 3 750 155 kr avser ombudsarvode, 139 686 kr avser utlägg och 796 795 kr avser ej avdragsgill mervärdesskatt. Avseende ombudsarvodet har SEB uppgett att det är ersättning för ca 1 004 timmars arbete.

Tingsrätten konstaterar följande avseende frågan om vad som varit skäligen påkallat.

Det tvistiga beloppet har varit omfattande och målet har rört komplicerade rättsfrågor. La Pons har under processens gång ändrat sin talan vid flera tillfällen. Ursprungligen var grunden för La Pons talan att medlen från Huvudtransaktionen tillhörde La Pons,

dvs. närmast en talan om bättre rätt för att därefter ändras till en talan om skadestånd på grund av lag- och /eller avtalsbrott. La Pons nuvarande förstahandsgrund framställdes först på det fortsatta sammanträdet för muntlig förberedelse. La Pons yrkande nr 2 i dess nuvarande form framställdes också först då. La Pons processföring innebär enligt tingsrätten att ytterligare rättegångskostnad varit påkallad för att tillvarata SEB:s rätt än om La Pons talan varit tydligt angiven från början.

Tingsrätten bedömer dock att det yrkade beloppet avseende ombudsarvode är väl tilltaget. En kostnad motsvarande 3 000 000 kr får anses vara skäligen påkallad.

SEB:s yrkande avseende utlägg är skäligt. SEB har också rätt till ersättning för den mervärdesskatt som banken inte haft rätt att dra av. SEB har uppgett att denna uppgår till 18 procent av SEB:s mervärdesskattkostnad. SEB:s mervärdesskattkostnad avseende ombudsarvode om 3 000 000 kr motsvarar 615 000 kr. Den totala mervärdesskattkostnaden inklusive ej avdragsgill mervärdesskatt för utlägg (28 013 kr) blir 643 013 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 1](#) (TR-02)

Ett överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 28 mars 2023. Prövningstillstånd krävs.

Céline Holmberg

Manne Pavon

Agnes Leijonhufvud

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.